

Collegebesluit

Onderwerp: Kostenbeheersing OV-taxi

Reg. Nummer: 2013/511662

1. Inleiding

In de periode 2011-2013 is geconstateerd dat de kosten van de OV-Taxi zijn toegenomen voor alle gemeenten in Zuid-Kennemerland en de IJmond. Ten opzichte van het vorige contract zijn de kosten voor Haarlem meer dan verdubbeld. Een beperkte kostenstijging als gevolg van CAO-aanpassingen, stijging brandstofprijzen en materieel was voorzien. De huidige groei overstijgt echter ver de inschattingen. De reden dat de kosten zijn toegenomen heeft vooral te maken met het feit dat de kwaliteit van het vervoer aanmerkelijk verbeterd is, waardoor mensen vaker van het vervoer gebruik zijn gaan maken.

Gelet op de algemene kostenontwikkeling binnen het Wmo individuele voorzieningen budget en de bezuinigingen die hierop reeds van kracht zijn, is dit een onwenselijke ontwikkeling. Er is noodzaak de kosten te beheersen.

Vanaf het laatste kwartaal van 2012 zijn er diverse gesprekken geweest tussen gemeenten en de provincie om te komen tot beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn in samenwerking met de gemeenten in Zuid- en Midden Kennemerland en de provincie tot stand gekomen. De maatregelen zijn in meerdere vergaderingen van het regionale Portefeuillehouderoverleg Jeugd, Onderwijs, Sport, Welzijn, Zorg en WMO Midden- en Zuid-Kennemerland aan de orde geweest.

Het huidige contract is onder regie van de provincie Noord-Holland samen met de 9 gemeenten in Zuid- en Midden Kennemerland aanbesteed. De BIOS-groep is de uitvoerder van de OV-Taxi. Er is ambtelijk tussen de betrokken gemeenten, provincie en de uitvoerder van het contract-, overeenstemming bereikt over de door te voeren maatregelen.

Voorgesteld wordt om per 1 februari 2014 deze maatregelen van de OV-Taxi door te voeren.

2. Besluitpunten college

1. De beheersmaatregelen met betrekking tot de OV-taxi vast te stellen;
2. De beheersmaatregelen per 1 februari 2014 in te voeren;
3. Het besluit heeft geen budgettaire consequenties; de beoogde besparing van € 723.000,00 is al in de begroting 2014 opgenomen. Indien deze besparing in 2014 niet volledig wordt gerealiseerd zal het nadeel binnen het budget Wmo individuele voorzieningen, dan wel de Wmo-reserve worden gedekt. Vanaf 2015 zullen de kosten van de OV-taxi worden betrokken binnen het budget van het Sociaal Domein.
4. Deze nota ter informatie naar de commissie Samenleving en de participatieraad te sturen;
5. Het besluit op de gebruikelijke wijze ter inzage leggen. De betreffende burgers per individuele brief informeren.

3. Beoogd resultaat

Een toekomstbestendig systeem van collectief vraagafhankelijk vervoer, dat zowel betaalbaar is als voldoet aan de wettelijke taak van de gemeente in het kader van de Wmo onder handhaving van het huidige kwaliteitsniveau.

4. Argumenten

De beheersmaatregelen dragen bij aan het realiseren van de bezuinigingstaakstelling op het budget Wmo individuele voorzieningen.

De wettelijke opdracht om lokale verplaatsingen mogelijk te maken voor burgers met beperkingen, die geen gebruik kunnen maken van het reguliere openbare vervoer, is leidend bij het zoeken naar oplossingen voor mogelijke maatregelen om de kosten te beheersen.

De Centrale Raad van Beroep heeft in diverse uitspraken aangegeven hoe dit door de gemeente ingevuld moet worden. Dit is de zogeheten jurisprudentie. Bij de uitwerking van de maatregelen is hiermee rekening gehouden.

Op dit moment gelden er voor het gebruik kunnen maken van de OV-taxi geen restricties. De burger van Haarlem kan met de gemeentelijke Wmo-pas zoveel reizen als hij/zij dat wil, tegen relatief zeer lage kosten.

Het voorstel is de volgende maatregelen binnen de OV-Taxi door te voeren:

a. Maximaliseren van aantal kilometers tot 1500 per jaar

Uit jurisprudentie is gebleken, dat de gemeenten op jaarbasis 1500 km moeten compenseren. Een gemiddelde OV-zone is 4,5 km. Dus 1500 km is 333 zones. Bij deze maatregel wordt het aantal te reizen OV-zones op 350 per pashouder per jaar gemaximaliseerd.

b. Verhogen eigen bijdrage reizigers

Wmo-pashouders betalen momenteel een eigen bijdrage, die gelijk is aan het voormalige roze strippenkaarttarief (strippenkaart 65+). Uit jurisprudentie blijkt, dat het tarief voor de OV-Taxi gelijk mag zijn aan het reguliere openbaar vervoertarief. Het huidige reguliere openbaar vervoertarief is het OV-chipkaart-tarief. De provincie heeft een onderzoek gedaan naar de tarieven van vergelijkbare vervoerssystemen. De nieuwe tarieven liggen in lijn met de tarieven zoals deze in het land gehanteerd worden. Omgerekend naar OV-zones leidt dit tot de volgende tarieven:

Categorie	zones						
	1	2	3	4	5	6	volgende
Huidig tarief							
OV-taxi - WMO-pashouder / geldt ook voor max 2 meereizenden	€ 0,70	€ 1,00	€ 1,50	€ 1,80	€ 2,00	€ 2,50	€ 7,50
OV-taxi - OV-tarief reductie	€ 1,00	€ 2,00	€ 4,00	€ 6,00	€ 8,00	€ 10,00	€ 7,50
OV-taxi - OV-tarief regulier	€ 1,50	€ 3,00	€ 6,00	€ 9,00	€ 12,00	€ 15,00	€ 7,50
Tarief 2014							
WMO pashouder	€ 1,30	€ 1,95	€ 2,50	€ 3,00	€ 3,50	-	€ 7,50
WMO-meereizenden (max. 2)	€ 1,80	€ 2,50	€ 3,00	€ 3,50	€ 4,00	-	€ 7,50
OV-taxi - OV-tarief reductie	€ 2,00	€ 3,00	€ 4,00	€ 6,00	€ 8,00	-	€ 7,50
OV-taxi - OV-tarief regulier	€ 2,50	€ 4,00	€ 6,00	€ 9,00	€ 12,00	-	€ 7,50

De onderste twee tarieven zijn met grijs gemarkeerd omdat dit de reguliere OV-tarieven betreffen van de OV-taxi. De provincie neemt het besluit om ook deze tarieven te verhogen, zodat het reguliere tarief in verhouding staat tot het Wmo-tarief.

c. Vervoer beperken tot vijf zones

In het huidige contract kunnen mensen over een gebied van zes OV-zones tegen een gereduceerd tarief reizen. Wettelijk gezien bedraagt de compensatieplicht een gebied van vijf OV-Zones. Bovenregionale vervoersdoelen (meer dan 5 zones) vallen buiten de reikwijdte van de Wmo. Hiervoor zijn voorliggende regelingen zoals Valys door de wetgever aangewezen.

Er is in het verleden gekozen voor zes zones, omdat daarmee vanuit Heemskerk en Beverwijk zowel Alkmaar-Noord als Haarlem-Zuid bereikbaar waren. Dit houdt verband met de bereikbaarheid van de ziekenhuizen voor die gemeenten. Deze ziekenhuizen blijven te allen tijde bereikbaar met de OV-taxi (ook al zijn dit zes zones), maar voor overige bestemmingen wordt dit niet meer aangeboden.

Er kan wel verder worden gereisd naar de 6^e zone, maar vanaf de zesde zone betaalt men dan een tarief van € 7,50 per zone of kan men met Valys reizen.

d. Aanpassen tarief meereizenden

Op dit moment mogen maximaal twee meereizenden met de Wmo-pashouder tegen hetzelfde Wmo-tarief meereizen. Deze maatregel betekent dat nog steeds maximaal 2 meereizenden kunnen meereizen, maar tegen een tarief dat € 0,50 hoger is dan het Wmo-tarief (zie tabel).

e. scootmobiel alleen vanaf de tweede zone mee.

Op dit moment kunnen scootmobielen onbeperkt worden meegenomen binnen de OV-Taxi. Het gebruik van scootmobielen is met name bedoeld voor het vervoer over de korte afstand, terwijl de OV-Taxi met name is bedoeld voor de langere afstand. Deze maatregel betekent dat een scootmobiel niet meer vervoerd mag worden als een burger slechts één zone reist. Vanaf twee OV-zones kan de scootmobiel wel worden meegenomen.

5. Financiële paragraaf

De maatregelen hebben financiële effecten. De maatregelen dragen bij aan de bezuinigingstaakstelling die binnen Wmo individuele voorzieningen gerealiseerd moet worden. De effecten zijn berekend op basis van de rittenbestanden uit 2012 en reeds verwerkt in de begroting van 2014 ¹⁾ en verder.

Maatregel	Prognose bedrag kostenbeheersing 2014 ²⁾
Het maximaliseren van het aantal kilometers (tot 350 zones)	€ 538.000,-
Hogere eigen bijdragen	€ 100.000,-
Vervoer beperken tot 5 zones	€ 6.000,-
Het tarief voor meereizende verhogen	€ 21.500,-
Scootmobiel vanaf 2 zones	€ 17.000,-
TOTAAL	€ 695.500,-

Als in de tabel opgenomen is de verwachting dat de besparingsmogelijkheden € 695.000,00 opleveren op jaarbasis.

In de begroting is voor 2013 is € 3,4 miljoen opgenomen. In eerste bestuursrapportage van 2013 is melding gemaakt van een verwachte overschrijding van € 935.000,00. Daarmee bedragen de geraamde uitgaven 2013 € 4,335 miljoen op dit onderdeel van Wmo individuele voorzieningen.

Het budget voor 2014 bedraagt € 3,612 miljoen. Dat is € 723.000,00 lager dan uiteindelijk voor 2013 geraamd is. Gelet op de kostenontwikkeling voor de OV-Taxi is echter de verwachting dat het uitgavenpatroon voor 2014 -indien er geen wijzigingen plaats zouden vinden- op het niveau van 2013 blijft. Deze nota geeft de invulling voor het verschil van € 723.000,00.

¹⁾ De begrote besparing in 2014 is € 723.000,--. Dit is hoger dan de prognose van de opbrengsten. Dit verschil komt voort uit de opdracht bij te dragen aan compenserende maatregelen. Vanaf 2015 is de begrote besparing € 935.000,--.

²⁾ Berekend op basis van de rittenbestanden over het 1^e halfjaar van 2013.

6. Kanttekeningen

De participatieraad geeft twee kanttekeningen bij de maatregelen.

De participatieraad heeft een advies uitgebracht over de voorgestelde maatregelen (bijlage 1). In bijlage 2 beantwoordt B & W dit advies. Uit het advies volgen de volgende kanttekeningen bij de doorvoering van de maatregelen.

a. Naar aanleiding van maatregel 2: stapeling van eigen bijdragen voor burgers:

De Participatieraad vraagt aandacht voor de stapeling van de eigen bijdragen die burgers moeten betalen voor diverse voorzieningen op basis van de AWBZ en de Wmo. Op het moment dat eigen bijdragen geheven worden via de landelijke eigen bijdrage regeling, is er via het Centraal Administratie Kantoor (geeft uitvoering aan de landelijke eigen bijdrage regeling voor gemeenten) zicht op mogelijke stapelingseffecten.

Bij het gebruik van de OV-Taxi wordt een andere vorm van eigen bijdragen gevraagd. Deze bijdragen betreffen kosten voor deelname aan het maatschappelijk verkeer die voor iedereen gelden. Als burgers deze eigen bijdragen niet kunnen dragen, dan kunnen zij hiervoor een aanvraag indienen voor Bijzondere Bijstand in het kader van de WWB.

b. Met betrekking tot alle maatregelen: heldere en tijdige informatievoorziening:

De participatieraad vraagt om goede informatievoorziening. De participatieraad geeft aan dat de voorgestelde wijzigingen behoorlijk ingrijpend zijn en adviseert de gemeente dat de burgers hier tijdig en helder over geïnformeerd moeten worden. Naast een persoonlijke brief adviseert de raad een flyer uit te delen in de OV-taxi waarop de maatregelen kort en bondig uitgelegd worden. Ook zal er in de Stadkrant een heldere aankondiging moeten komen.

Naast de persoonlijke brief aan de burgers over de maatregelen, komt er een persbericht in de Stadskrant en wordt dan ook een flyer gemaakt met extra uitleg. In overleg met de BIOS-groep zal de flyer ook verspreid gaan worden in de OV-taxi. Daarnaast zullen alle partners in de stad, zoals onder meer Loket Haarlem en de verzorgings- en verpleeghuizen, op de hoogte gesteld worden van de wijzigingen. Verder kunnen burgers te allen tijde contact opnemen met het team Wmo-voorziening, zowel aan de balie in de publiekshal als telefonisch.

Het is de vraag in hoeverre de voorgenomen besparingen gerealiseerd kunnen worden.

De verwachting is dat de maatregelen € 695.000,00 aan kostenreductie opleveren. Dit is een verwachting berekend op basis van ritgegevens uit het jaar 2012. In de basis is het financiële effect van het invoeren van de maatregelen echter niet goed in te schatten. Het betreft een indicatie die berekend is per maatregel, op de basis van de huidig beschikbare informatie over het reisgedrag van de Haarlemse Wmo-pashouders. Bijkomende effecten, bijvoorbeeld het effect dat de samenloop van de maatregelen zou kunnen hebben, zijn niet meegenomen. Dit is niet voorzienbaar. Het uiteindelijke gebruik van de OV-taxi hangt immers af van het gedrag van de Wmo-pashouders. Dit is moeilijk te sturen.

Daarnaast heeft de BIOS-groep aangegeven binnen het huidige contract mee te werken aan het doorvoeren van de maatregelen, onder de voorwaarde dat het OV-taxi gebruik op een 'aanvaardbaar niveau' blijft. Indien de afname van het aantal ritten tussen 10 en 15% of meer gaat bedragen op jaarbasis ten opzichte van het gemiddelde aantal ritten in de jaren 2012 en 2013, dan treden opdrachtgever (provincie), gemeenten en de BIOS-groep met elkaar in gesprek om bijsturingmaatregelen te bespreken. Dit wordt op maandbasis gemonitord.

De verwachting is echter dat de berekende besparing verder gaat dan het bovengenoemde niveau. De gemeente Haarlem voorziet dat er, als de maatregelen eenmaal ingevoerd zijn, een besparing gaat optreden van ruim 15% in 2014, oplopend tot ruim 20% in 2015 en verder (ten opzichte van 2013). Op dit moment kan de gemeente geen voorschot nemen op de uitkomsten van een gesprek dat dan tussen provincie, de BIOS-groep en gemeenten eventueel gevoerd zal worden.

Het proces zal op maandbasis worden gemonitord. Elke maand wordt naar het resultaat gekeken en wordt in de reguliere P&C cyclus tijdige voor melding zorggedragen. Verder wordt de kostenontwikkeling van de OV-Taxi gezien in relatie tot de kostenontwikkeling van de andere onderdelen binnen hetzelfde begrotingsproduct '*Wmo individuele voorzieningen*'. Hierbij zal ook aandacht zijn voor het feit dat de maatregelen niet op 1 januari 2014 ingaan maar op 1 februari 2014 (en dus effect kunnen hebben op het verwacht berekende bedrag van € 695.000,00 op jaarbasis) en het verschil tussen het verwachte bedrag van € 695.000,00 en de opgenomen € 723.000,00 in de begroting,

Indien in 2014 de totale kostenontwikkeling binnen '*Wmo individuele voorzieningen*' het totale budget dat daarbij hoort lijkt te gaan overschrijden, wordt gezien welke beheersmaatregelen binnen het totale product genomen kunnen worden om eventuele overschrijdingen te kunnen dekken. Vanzelfsprekend kan ter incidentele dekking van een overschrijding een beroep gedaan worden op de Wmo-reserve. Op basis van de besluitvorming bij begroting 2014 bedraagt de geraamde stand van de Wmo-reserve ultimo 2014 € 362.922,00. Mocht dit noodzakelijk blijken dan worden te nemen beheersmaatregelen ook gezien in het licht van de nieuw overkomende taken vanuit onder andere de decentralisatie Awbz (overkomende nieuwe taken, producten en voorzieningen). Voor de jaren na 2015 zullen de kosten van de OV-taxi betrokken worden bij de integrale raming van de kosten van individuele voorzieningen in het sociaal domein. Uitgangspunt is daarbij: rijksbudget is werkbudget.

7. Uitvoering

Alle pashouders worden met een brief geïnformeerd over de maatregelen (zie bijlage). Een flyer met heldere uitleg wordt gemaakt en verspreid naar de pashouders en alle relevante partners in de stad. Het telefoonteam en het digiteam van de gemeente en Loket Haarlem worden geïnstrueerd over de wijzigingen en kunnen burgers met (aanvullende) vragen te woord staan.

De regiogemeenten maken gezamenlijk een bericht, dat op de gemeentelijke websites gepubliceerd zal worden.

Tenslotte zullen de gemeentelijke *'Uitvoeringsregels individuele voorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2014'* hierop aangepast worden.

8. Bijlagen

1. advies van de participatieraad;
2. antwoord van B & W op het advies van de participatieraad;
3. brief die aan de pashouders wordt verstuurd

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester